

Hornboren Ting: marknad och spel i 20 år

En historisk återblick över 20 år baserad på det nedskrivna ordet! Jag har läst protokoll, verksamhetsberättelser m.m.. Varje år har sin historia med olika mycket information beroende på sekreterarens och styrelsens arbets sätt. Det finns ingen samlad arkivering, utan årens pärmar med blandat innehåll har sparats som de är. Vissa års pärmar har jag inte hittat.

Som insamlare av faktamaterial har jag blivit djupt imponerad av allt det arbete som lagts ner av ortens föreningar och deras representanter samt av BUF med Tomas Ferm i spetsen som ansvarat och jobbat för spelet.

I år har Föreningen Hornbore Ting funnits i 20 år. Starten var alltså 1992 men i tanken hos Kate och Björn Christiansson dök idén om en historisk förening med ting och marknad upp tidigare. Familjen var på semester i Visby under medeltidsveckan. En vecka där hela samhället lever upp i en annan tidsanda. Tänk att kunna göra så i Hamburgsund. Att låta hela bygden för några dagar göra en tidsresa bakåt till fornhistorisk tid. Väl hemma kontaktades Stellan Johansson. Stellan som är mycket intresserad av bygdens vikingatida historia kunde tillföra mycket kunskap och med sin förmåga som muntlig berättare kunde han få andra att leva in i vad som kunde skapas.

Temat blev Hornbore ting. Ett historiskt spel med återblick på livet i Hamburgsund på 900-talet. Kloka huvuden slogs ihop och på Saltkärs Kärings Väners årsmöte den 27 oktober 1992 lades idén fram för medlemmarna. Kate kunde livfullt inspirera och formulera hur Hornbura Ting kunde bli med spel och marknad.

Idén med ett historiskt spel och ett återknyttande till hur ett ting kunde verka på 1000-talet och på en plats som Ranertinget hade varit under forntid- vad kunde vara trevligare!

Årsmötet beslöt att en arbetsgrupp skulle sätta igång och arbeta för detta arrangemang.

Entusiasterna i gruppen var : Kate Christiansson, Björn Christiansson, Karl-Edward Axelsson, Hans Englund, Tomas Ferm, Sven Holmberg, Stellan Johansson, Kjell Olausson.

Planeringen var igång. Arbetsplanen växte:

Här behövdes ordnas ett flertal tillstånd för spelen som innebar myndighetskontakter, kontakter med kommunen, polisen, vägverket. Flaggstänger, pilar, arrende av mark.

Ett spel behöver en Historisk berättelse/ ett manuskript, Rekvisita och kostymer. Praktiska saker som P-platser, avspärrningar. Pr-arbete - kontakter med press och annonser. Skyltning/vägvisning, provisoriska byggnader/tält, elektricitet, toaletter, ljudanläggning, avtal med hantverkare för marknad, försäljning av korv och läsk, trycksaker som program och biljetter, planering för dåligt väder, efterarbete med städning och vård av marken.

Uppgifterna kunde bli hur många som helst.

Ganska snart insåg kärngruppen att här måste till många ideella krafter och engagemang från alla bygdens föreningar.

Med stöd från Saltkärs Kärings Väner och uppbackade av Vikingatidens förkämpe Stellan Johansson var föreningen på väg. Hembygdsföreningen i Bottna, Kville/Svenneby var med i gruppen. Med var också Pensionärsföreningen. Senare tillkommer Samhällsföreningen.

Ett teaterspel skulle vara huvudpunkten på Tinget. Här ville den ekonomiska föreningen BUF, Föreningen för barn och ungdomskulturarbete i Tanums kommun, vara med. Här fanns kunskap och pedagogik för teaterspel för olika åldrar. BUF representerades av Tomas Ferm och Rita Eliasson. Spelet skulle spegla Tingets roll i Vikingasamhället.

Nu var man igång. Det hade bildats en styrelse för en lokal, ideell, kulturell satsning som skulle ge bygden en starkare historisk identitet., men samtidigt skulle den historiska bakgrunden göras levande och spännande. Det skulle bli trevliga dagar för envar.

Föreningen Hornbore Ting 20 år

I februari -93 ordnades ett stormöte i Hamburgsund. Nu gällde det att se om det fanns nog med ideellt intresse för att föra idén på ett Hornbore Ting daterat just före 1000-talet vidare.

Till stormötet kom ett 90-tal personer. Skulle det finnas nog många av dem som ville engagera sig med praktiskt arbete?

Stellan kåserade om den historiska bakgrunden och stormötet var med på idén. Ett antal arbetsgrupper bildades.

Teatergrupp, Rekvisitagrupp, Klädgrupp, Matgrupp, Bygg och Fixargrupp med Pr och dokumentation, Köpmän till marknadengrupp.

BUF kunde hjälpa till med två ALU-anställda som jobbade med kläder och sekretariat.

Från Danmarks Vikingamuseum beställdes bildmaterial till kläder. Från Vikingaförening i Göteborg kom skisser och information om sköldar.

Trakten och överskottslager m.m. rensades på passande tygbitar. Noterat finns att de första sköldarna var omgjorda vägs skyltar. –skyltarna bucklades in i mitten och handtag nitades på. Initiativrikedomen var stor.

Föreningens första Ting var på väg. I augusti 1993. Visning av hantverk: fiskrökning, skinnberedning, kryddodling, vävning, spinning, linberedning, malning, skeppsbyggnad, husbyggnad, svartsmide, näverslöjd, keramik, rotslöjd. Här var brödbak, kokning av korv, programblad m.m.

Tanken var en ideellt ordnad folkfest men man insåg att visst ekonomiskt tänkande måste till. En balansgång mellan folkfest och kommersiell marknad.

Teatern planerade 2 föreställningar per dag och biljetter såldes dels för marknaden och dels för teatern med sittplatsbiljett.

Som vi sett genom åren har vädret ibland spelat spratt. Och så blev det även vid starten. Fredagen inleddes med ösande regn. Suckade gjorde alla. Så mycket arbete och då ha vädergudarna emot sig. Men besökarna kom och skulle fortsätta att komma i regnställ och stövlar. Skådespelarna blev genomblöta men genomförde sitt spel med bravur, med sådan publik känns det mesta bra.

Den helgen räknade man med att 140-tal personer arbetade med Tinget. Allt från 5-åringar till 75-åringar. Mycket ideellt arbete i samarbete mellan enskilda och lokala föreningar och BUF och intresserade ALU:n. Besökandeantalet första Tingshelgen beräknades till runt 4000 personer.

Mycket tack vare att vädergudarna ändrade sig och bjöd på sol på lördagen och söndagen. Teaterspelet fick ge extra föreställningar.

Nu var föreningen igång. Efter tinget ordnades en 2-dagars studieresa till Roskilde och Leire. Ett 80-tal medlemmar deltog. Intresset var stort och alla såg fram emot nästa års Ting.

Kan nämnas att man under flera år genomfört studieresor efter Tingsdagarna

1996 reste man till Vikingaland utanför Oslo. Ett 70-tal medlemmar deltog.

1997 resa till Fröjas Ting samordnad resa till Yorkfestivalen

1998 resa till Bygdøy i Norge.

2008 resa till vikingamarknaden i Foteviken

2010 resa till båtmuseet i Oslo

2011 resa till Danmark

Men mycket jobb väntade. En viktig del i Tingsdagarna var och är teaterspelet.

BUF som angagerar teaterfolket får sitt största ekonomiska bidrag av kommunen. Biljettintäkter bidrar till att täcka kostnader men grunden i verksamheten med anställda pedagoger m.m. måste få ekonomiskt stöd. HornboreTing är med på möte på kommunen och förklarar hur viktigt det är att BUF får sitt stöd så att Tinget kan drivas vidare. Kommunen vill gärna stödja tinget men så var det det där med budget. Kulturnämnden hade drabbats av sparkrav.

Trots negativa svar fortsatte planeringen inför år 94. Styrelsen kämpar med sin rambudget.

Föreningen Hornbore Ting 20 år

Kurser planeras för medlemmarna, Skinnberedning, arkeologisk grundcirkel, keramik på vikingatid. Tält- och byggnadskonst på vikingatid, Vikingatidens kampsporter. Smycke och konsthantverk på Vikingatid. Textil på vikingatid m.m.

Idéerna är många och många är engagerade. Styrelsemöten och arbetsmöten samlar folk.

Hamburgsundstrakten som bärare av Vikingatida historia är intressant för många.

Pengar sökes. Ibland får föreningen stöd från fonder och andra intressenter men ibland får man inte stöd. Tex. Besöktes Bohusläns museum och Länsstyrelsen. Föreningen ville bl.a. bygga ett Vikingatida långhus för att ytterligare få fram den historiska kopplingen men..... enligt noteringarna

Museets inställning till vikingatiden i norra Bohuslän är: Det finns inga fynd, alltså har vikingatiden inte existerat. slut på notering. Tack vare utbyggnaden av E6:an kan vi tro att de nu har ändrat sig eller??

För att få trygghet i manuskripten sänder Tomas Ferm spelet till historieforskaren Erik Lönnroth för synpunkter ur historisk synvinkel. Lite frihet kan man ha vid spel men man ville vara på så rätt väg som möjligt.

Professorn lovordar och tycker det är ett trevligt spel. Det som går att anmärka på är att troligtvis har flera av historiens män som bl.a. Olav Trygvasson inte varit i Ranrike. Men samtidigt konstaterar professorn att vår okunnighet är ofantlig rörande Bohuslän under den här tidsperioden. Skådespel som bygger på Snorre Sturlasons kungasagor bör ha hur stor frihet som helst att dikta personer och händelseförlopp. I detta fall tillämpas det rättsregler som kan ha varit rådande på 900-talet, och det är tillräckligt.

Efter dessa trygga ord har många trevliga teatermanus producerats. Duktiga skådespelare har år efter år framfört sina roller och underhållit, roat och spridit kunskap till många besökare.

Förening arbetar vidare med kurser för medlemmarna under året: silversmide, svartsmide, keramik, båtbyggnad, historia, - stagefighting.

En stor kunskapsbank byggs upp.

Arbetsgrupperna fungerar. Många jobbar för tingsdagarna. 1994 är besöksantalet åter runt 4000 personer.

Man diskuterar att ordna en gångväg och en landningsplats för vikingaskepp på slottsbergets nordsida. Framtidens ting väntar.

Kommunen piggnar till och ger ett stöd för verksamheten inför kommande år.

1995 köps det in ett litet vikingskepp. Skeppet är 6,5 meter långt.

Föreningen har nu 6 verksamhetsområden: Anläggningar dvs. tält, parkeringar, personalutrymmen o mycket mera, , Teater, Adm och PR, Historia, Ungdomssektionen, Matorganisation och Båtsektion.

Kville Hembygdsförening tar ansvaret för att sätta upp och ta ner anläggningarna på tingsplatsen.

Tinget rullar på bra. Närmare 3.500 besökande. Teaterspel och marknad och egen scen för barnteater. Allt fungerar i stort sett som det ska men ljudet i teatertältet får kritik.

Inför kommande år är det återkommande problemet ekonomin för BUF:s engagemang i teaterspelen.

BUF är en ekonomisk förening och behöver inkomster för sin verksamhet.

Att blanda ideellt arbete och lönearbete är svårt och inte alltid förstår man varandras problem. Föreningen Hornbore Ting har byggts upp av flera föreningar. Alla föreningar jobbar efter sina stadgar men med ett gemensamt intresse för Tingsdagarna. Alla bidrar efter sin förenings intresse.

Ekonomihanterarnas utlåtande blir att Tinget har fått en stor del av sin konstnärliga identitet, utformning av program, rekvisita, dräkter, scen, tält, bockar och bänkar genom ALU-bekostade insatser. Arbetshjälp man fått tack vare arbetsförmedling och BUF.

Att ordna ett 3-dagars ting med marknad kräver stor arbetsinsats.

Nu behövs rop till medlemmarna om samling. Fler ideella krafter behövs om tinget ska fortleva.

Teaterkostnaderna tas mer och mer över av Tingsföreningen. Biljettpriser ska täcka både marknadens kostnader och kostnader för teater. Kostnader som delas med BUF.

Föreningen Hornbore Ting 20 år

1996-97 Startar uppbyggnaden av vikingabyn Hornbore By. Det är en ekonomisk förening delvis uppbyggd av BUF. Här ska barn och ungdom lära sig fornnordisk historia och hantverk. Hornbore Ting och Byn samarbetar med bl.a. teaterspelen, och man lånar material, kläder etc, av varandra. Hornbore Ting och Byn samarbetar i reklambroschyr.

Teaterupplägget fungerar genom skrivarcirklar. Olika producenter löser av varandra.

Styrelsen har ett tungt arbete. Man konstaterar att i längden håller det inte med enbart ideellt arbete. Tinget är numera ett stort evenemang och borde ha kommunalt stöd.

En önskan som kommer att framföras i styrelserna framöver, men så har inte blivit fallet.

Hornbore Ting drivs med eget ideellt inarbetade pengar samt med stöd från studieförbund.

Med har varit Studieförbundet Vuxenskolan och Studieförbundet. Och naturligtvis stöd från sponsorer som stödjer verksamheten med att sätta in annonser i programbladet.

Tanken om att Hornbore Ting kanske drivs i fel form? Ska det inte vara en ideell förening utan kanske en ekonomisk förening. Problemen blir då : kan man driva en ekonomisk förening med så många ideella krafter? Vem ska ha betalt? vem ska inte? Frågorna blir många. Klart är att ett ting kostar pengar att arrangera men förhoppningsvis kommer biljettintäkterna att ge täckning men till arvoden räcker inte pengarna. Alla ideella krafter är guld värda men får ersättning bara i tanken!!! Hornbore Ting fortsätter som ideell förening.

1999 var besöksantalet nere på ca 3.500 betalande inkl. barn. Kommande budgetar baserar sig nu på ca 2000 besökande för att man realistiskt ska se var man hamnar med kostnader för marknaden och för spelet.

När våren kommer rycker det i Vikinganerven och de ideella krafterna vaknar till liv.

Ibland kan det kännas i starten att de engagerade är för få för det stora arbete ett ting innebär men när tiden närmar sig kommer arbetet igång. Många bär en stor arbetsbörda för att det hela ska fungera men så bra det blir varje år!

Att få fram alla tält och annat är ett stort arbete där Kville hembygdsförening varit med. I ett protokoll från 1999 konstateras det från Solveig M Larsen, som varit med i marknaden från start, att nu vill hon inte hålla på att ringa till folk inför nåt mer Ting.

Man kan förstå att ibland var och är det svårt att få till stånd nog med frivillig arbetskraft. Ett problem som uppstår då och då i alla föreningar. Det tar för mycket tid och kraft med stora engagemang men samtidigt är det så att ju fler som ställer upp desto mindre arbete för var och en.

Påpekas i protokoll at det inte får bli tråkigt i föreningen och att vi måste fortsätta att spåna och förnya oss. Men det är också viktigt att tinget lever i samma anda, ett ting för bygdens folk.

Föreningen Hornbore Ting syns i samhället. Man deltar i Kvilledagarna och på julmarknaden i Hamburgsund och på midsommarfirande.

Medlemmarna hålls informerade genom föreningens medlemstidning TingsNytt. Under åren 1999 till 2005 kommer ett flertal nummer ut. Från starten med Anders Danielsson som oförtröttlig redaktör. Senare tid har tidningen ersatts med medlemsblad som sänds ut två gånger om året.

Tinget lever vidare. Marknaden får fler internationella deltagare, engelska, danska, norska och isländska hantverkare deltar.

En central och viktig plats på marknaden är grillplatsen.

Här arbetas det hårt för att mätta vikingar och besökare. Uppstart sker klockan 6 på morgonen. Det berättas att sömndruckna vikingar startar med en rejäl gammeldansk och efter det blandas en god marinad till grisen. Dags för kaffe och lite frukost. Kolen tänds och när grisen är upphängd och dagen börjar. Nu droppar övernattande gäster upp till tältet för frukost. Vid ca 10-tiden blir det avbyte vid grillen och morgonens kockar får läggas sig att slumra en stund och pigga krafter tar vid. Klockan 11 kommer

Föreningen Hornbore Ting 20 år

serveringsgänget för att starta upp sitt arbete. Rotmos –ca 100 kg- ska värmas och det ska dukas fram för servering.

Ett intensivt arbete pågår också borta vid korven. Här ska malas mjöl och stekas bröd. Korven ska värmas och burkar med surkål ska öppnas. År efter år hjälper flitiga händer till med detta.

Vid årsmötet 2001 byter föreningen ordförande. Vår förste ordförande jobbade i nästan 10 år. Björn fortsätter sitt engagemang med tinget i styrelsen som ledamot och han är med varje ting och arbetar med uppsättning nertagning och mycket annat. En viktig och besvärlig punkt har varit trafikregleringen.

Under dessa 20 år har föreningen haft 5 ordföranden: Björn Christiansson, Jimmie Davidsson, Claes Magnusson, Anders Danielsson, Esben Sörensen vår nuvarande ordförande.

Vädrets makter spelar med tinget. 2004 var det 3 soliga och mycket varma dagar. Besökarna låg kvar på badstranden och det blev det lägsta antalet besökande på alla år. 1.091 vuxenbiljetter och 332 barnbiljetter 2005 var det regn och rusk. 3 dagars skyfall men trots det såldes 1785 vuxenbiljetter och 487 barnbiljetter. 2009 var det stormbyar och tälten flyttade sig på tingsplatsen. Ibland hårt att vara viking.!

År 2002 får Hornbore Ting Tanums Kommuns kulturpris tillsammans med Hornbore By.

En uppskattning från kommunen. Det blev diplom och en liten slant

Trots kulturpris och uppmuntran från många håll klarar sig inte Hornbore By ekonomiskt.

Stora problem och ändring av verksamheten från år 2006.

När det gäller teaterspelet så samarbetar tinget fortfarande med BUF under flera år framåt, men nu de senaste åren sköts teatern helt av grupper inom Hornbore Ting.

Åren fortsätter för Hornbore Ting med kurser på vinterhalvåret och planering inför nästa ting.

Sedan 2006 finns planer och arbete med ett vikingahus, ett klubbhus, för medlemmarna i Hornbore By.

Ett härligt hus med lerklinade väggar och grästak. Innerväggarna är gjorda av huggna plank.

Husbygget är baserat från ett fynd från Hedeby. Huset kommer att rymma ca 10 sovplatser. En eldstad värmer vikingarna och det ska finnas förrådsutrymme för Tinget.

Hornbore Tings spel och marknadsdagar utökas med visning av ”kämparnas lekar”. Ranerna visar utrustning och kamp teknik mellan spelen. Ett mycket uppskattat program.

Ranerna tränar året runt med kampträning. De far vida omkring till andra vikingar och visar sin styrka och mannamod.

2009 genomfördes en stor kamphelg. Man rörde sig mellan Hornbore By och Slottsklippan. Ett 50-tal kämpar från hela Norden deltog. Här i skattjakt och träning deltar kämpar från åldern 16 till 50 år. En lek, men allvar i spel och kamp.

En reflektion över åren som gått:

Så otroligt duktiga kärngrupper som arbetat dessa år. Framarbetande av bra arbetsgrupper där många krafter hjälpt till. En förening kan inte leva utan fotfolket, de ideella arbetande som inte nämns i protokoll eller andra papper.

Som vikingaintresserad och som deltagare i Tinget under många år vill jag framföra mitt tack till alla ledamöter och andra som lagt ner så mycket arbete för dessa återkommande Tingsdagar. Har här valt att inte nämna några namn. Men det finns styrelsearbetare som varit med under mycket lång tid. Inga namn nämns för många blir då inte nämnda och alla ideellt arbetande är värda samma tack.

Hälsningar protokollärskan Maria